

VCP-reactie internetconsultatie: Wetsvoorstel Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen

Op 18 november jl. is het eerste conceptwetsvoorstel met een uitwerking van een deel van de afspraken van het Pensioenakkoord ter internetconsultatie voorgelegd. De VCP maakt graag gebruik van de mogelijkheid te reageren op de internetconsultatie, die betrekking heeft op drie onderdelen van het Pensioenakkoord. Ten eerste te weten een bedrag van maximaal 10% ineens kunnen opnemen op pensioendatum van het opgebouwde pensioen, ten tweede de RVU-vrijstelling en ten derde de uitbreiding van het verlofsparen van 50 naar 100 weken.

1.) Bedrag ineens op pensioendatum

Bij het kabinet leeft de wens om mensen meer keuzemogelijkheden te geven binnen hun arbeidsvoorwaardelijk pensioen. In het SER-akkoord is hierom afgesproken met het kabinet dat een bedrag ineens op pensioendatum mogelijk wordt gemaakt, als specifieke invulling van de hoog laag constructie¹. De VCP vindt het op voorhand geen goed idee als mensen een deel van hun pensioen in een keer kunnen gaan opnemen. Het kan grote impact hebben op het latere pensioen, toeslagen en sociale zekerheidsuitkeringen en veel mensen staan daar niet bij stil².

De VCP is hierom tegen verregaande vormen van keuzevrijheid bij pensioenen, ook omdat dat ten koste kan gaan van de collectiviteit en solidariteit, de ankers binnen ons pensioenstelsel. De zogeheten lumpsum is volgens de VCP [de minst slechte](#), maar dat moet wel goed geregeld worden en het moet daar dan ook bij blijven. De VCP zal het belang en de bescherming van de deelnemers tegen verkeerde keuzes voorop zetten bij de verdere uitwerking van dit wetsvoorstel. Hier ligt volgens de VCP primair een rol voor de overheid.

Binnen het aanvullend pensioen bestaan al verschillende keuzemogelijkheden, waar mensen vaak nog niet of onvoldoende van op de hoogte zijn. Zo kan door pensioengerechtigden, die in hun beginjaren na pensionering hogere uitgaven hebben, ook gebruik gemaakt worden van de zogenoemde hoog-/laag-constructie. De VCP vindt het dan ook verstandig om naast deze eenmalige uitkering, ook te intensiveren op het onderrichten van pensioendeelnemers over de reeds bestaande keuzemogelijkheden binnen het arbeidsvoorwaardelijk pensioen.

Ten aanzien van de conceptwetgeving signaleert de VCP op voorhand een aantal aandachtspunten:

- Een stapeling van keuzemogelijkheden is volgens de VCP absoluut niet gewenst en niet in lijn met hetgeen is afgesproken in het Pensioenakkoord. Het is niet gewenst, omdat de deelnemer dan zijn maandelijkse pensioeninkomen fors naar beneden kan zien zakken en de (fiscale) gevolgen daarvan slecht kan overzien. De VCP is verheugd te lezen dat - in tegenstelling tot de eerdere hooflijnenbrief van de minister – maar in lijn met de afspraken in het Pensioenakkoord, de minister nu ook aangeeft een stapeling niet te willen. Voor de VCP staat hierbij voorop dat het dan niet alleen gaat over het uitsluiten van een stapeling van een lumpsum in combinatie met een keuze voor een hoog/laag-constructie, maar ook andere denkbare stapelingen (zoals bijvoorbeeld meerdere lumpsumuitkeringen in combinatie met deeltijdpensioen).
- In het voorstel wordt nu voorgesteld dat bij deeltijdpensioen de deelnemer voor het deel dat hij of zij met deeltijdpensioen gaat, tevens een lumpsumuitkering kan aanvragen voor dit deel. De VCP snapt de wens van flexibiliteit, maar verwacht dat dit uitvoeringstechnisch tot problemen zal leiden en ook deelnemers de gevolgen slecht kunnen overzien van een dergelijke keuzes.

¹ Naar een nieuw pensioenstelsel, paragraaf 3.7, pagina 14

² Zie het WRR-rapport: "Weten is nog geen doen" d.d. april 2017

De VCP vraagt hierom de lumpsum-uitkering zo simpel mogelijk te houden en deze mogelijkheid uit het wetsvoorstel te halen en slechts de deelnemer éénmalig op de pensioendatum (waarop de deelnemer volledig met pensioen gaat), deze keuze te geven voor maximaal 10%. Een ander argument om dit niet toe te staan, naast administratieve lasten die met dit voorstel fors zullen toenemen, is de complexiteit in de informatieverstrekking die dit voorstel tot gevolg heeft.

- Nu is het zo dat een jaar eerder met pensioen gemiddeld leidt tot een 7% lagere levenslange pensioenuitkering. Veel deelnemers doorzien de effecten van keuzes, zoals deeltijdpensionering, hoog- en laagconstructies en een lumpsum, op het levenslange pensioen niet, dit nog los van de fiscale aspecten³, die bij een dergelijke keuze komen kijken, niet. VCP waarschuwt pensioendeelnemers hier goed naar te kijken, bij het gebruik maken van de eenmalige lumpsum. Men krijgt een hoger verzamelinkomen, hierdoor valt men al snel in een hoger belastingtarief. De effecten verschillen per persoon en huishoudsamenstelling, maar kunnen fors zijn. Ze kunnen zelf leiden tot verlaging of het stopzetten van toeslagen of socialezekerheidsuitkeringen. De VCP is van opvatting dat deelnemers door gebruik maken van de lumpsum niet in een hoger belastingtarief moeten vallen en dat zij geen fiscaal nadeel moeten ondervinden.
- De VCP verzoekt de overheid bij het gebruik maken van de lumpsum, ondanks het vrijwillige karakter (net als bij de afkoop van een klein pensioen), de lumpsum niet te rekenen tot het maandinkomen voor de bepaling van socialezekerheidsuitkeringen (zoals partnertoeslag, bijstand of een AOI-uitkering). Hierdoor wordt voorkomen dat deze uitkeringen vanwege een eenmalige verhoging van het maandinkomen worden verminderd of volledig worden stopgezet. Indien de overheid hier niet voor kiest dan verzoekt de VCP de overheid deelnemers hier tijdig over te informeren.
- De VCP verzoekt tevens inzicht te verschaffen in de budgettaire effecten (opbrengsten) voor de overheid vanwege het vervallen van deze uitkeringen. Nu wordt hier nog geen enkel inzicht in gegeven⁴.
- Pensioenuitvoerders moeten volgens de MvT⁵ inzicht gaan verschaffen in de gevolgen van een lumpsum. De VCP is van mening dat pensioenfondsen dit niet kunnen, omdat de effecten van vele factoren afhankelijk zijn (totaal financieel inzicht is nodig) en vinden dit hierom een primaire taak voor de overheid en verzoekt dit ook als primaire taak bij de overheid in dit wetsvoorstel te beleggen, bijvoorbeeld bij de gevolgen voor de toeslagen. Daarnaast moet er betaalbaar en onafhankelijk advies, anders dan de pensioenfondsen, zijn voor deelnemers.
- De VCP vindt het van belang dat dit keuzerecht alleen mogelijk wordt voor deelnemers op pensioendatum en niet daarvoor en dat voor mensen die al met pensioen zijn, dit niet gaat gelden met terugwerkende kracht.
- Een opname ineens is van invloed op allerlei fiscale regelingen en is veel gecompliceerder dan door het kabinet wordt aangegeven⁶, helemaal wanneer er ook wordt gekeken naar de transitie naar een nieuw pensioencontract en een andere opbouwsystematiek, die als één van de afgesproken te bereiken resultaten in het Pensioenakkoord adequate compensatie vereist. De VCP vraagt uw aandacht voor deze compensatie, in relatie tot de lumpsummogelijkheid. Dit in het bijzonder als deze mogelijkheid eerder mogelijk wordt gemaakt in een aparte Verzamelwet, vóór de (eventuele) afschaffing van de zogeheten doorsneesystematiek. Hoe gaat de overheid in de wet- en regelgeving adequate compensatie hier evengoed mogelijk maken?
- Het is goed dat is toegevoegd dat de partner toestemming moet geven voor een lumpsum, indien het partnerpensioen door gebruik te maken van de lumpsum wordt verlaagd. Dit was een eerder gesignaleerd zorgpunt van de VCP.
- In de MvT wordt voorgesteld dat deelnemers maximaal 10% lumpsum mogen laten uitkeren op pensioendatum, maar ook voor een ander (lager) percentage kunnen kiezen. Dit vergt uitvoeringstechnisch en administratief het nodige van pensioenuitvoerders, wat zal leiden tot een verhoging van de uitvoeringskosten. De VCP vraagt hier aandacht voor, want hogere kosten gaan ten koste van het pensioen van iedereen. Zij verzoekt het kabinet dan ook mogelijk te maken dat pensioenuitvoerders hier een eigen verstandige invulling aan kunnen geven door bijvoorbeeld alleen 5% en/of alleen 10% mogelijk te maken voor hun deelnemers.

³ Bijvoorbeeld: de verschuldigde inkomstenbelasting, effect op inkomensafhankelijke regelingen en de AOW-premieafdracht

⁴ Zie pagina 18 MvT

⁵ Zie pagina 13 MvT

⁶ Zie pagina 17 MvT

- In de MvT wordt voorgesteld geen rekening te houden met buffers en voor de bepaling van de omvang van de lumpsum uit te gaan van de contante waarde. Ook wordt voorgesteld wel rekening te houden met in het verleden doorgevoerde kortingen. Betekent dit dat pensioenuitvoerders rekening moeten houden met zowel eventuele voorwaardelijke als onvoorwaardelijke kortingen?
De VCP krijgt graag inzicht in de achterliggende berekeningen en in de effecten die achter deze keuzes schuilgaan. De VCP kan op voorhand namelijk lastig inschatten of het wel of niet verstandig en evenwichtig is buffers al dan niet mee te geven, en of de contante waarde (gezien het effect van de disconteringsvoet), de verstandige ruilvoet is voor de bepaling van de lumpsum en hoe het wel/niet meenemen van kortingen hierbij werkt.
- Het niet verrekenen van buffers/tekorten betekent voor deelnemers dat het in sommige gevallen nadelig is gebruik te maken van de lumpsum in plaats van de hoog/laag-constructie. Sommige fondsen hebben een hoge dekkingsgraad en de deelnemer krijgt alleen vermogen mee over de 100% nominale dekkingsgraad en laat dus veel indexatiepotentieel achter. Dat leidt tot een extra zorgplicht bij het fonds. Bij de hoog-laagconstructie krijgt de deelnemer over latere uitkeringen dan nog wel die indexatie, bij het bedrag ineens niet. Ook hier vraagt de VCP graag aandacht voor.
- Het is niet duidelijk hoeveel maanden voor pensioeningangsdatum een deelnemer het gebruik van een lumpsum bij de uitvoerder kenbaar moet maken en op welke termijn een uitvoerder informatie moet verschaffen. De VCP verwacht dat 'op een zodanig tijdstip'⁷, wordt ingevuld met uniforme en wettelijke eisen voor zowel het proces van aanvraag vanuit deelnemersperspectief en tevens binnen welke termijnen een pensioenuitvoerder de lumpsum daadwerkelijk moet uitkeren. Daarnaast vraagt de VCP zich af wat er gebeurt als tijdens de aanvraagprocedure en moment van storting de deelnemer komt te overlijden. Gaat de lumpsum dan naar de nabestaanden of vervalt het aan het collectief zoals het nu gebruikelijk is bij aanvullend pensioen en komt er een nabestaandenpensioen voor in de plaats?

De VCP is van opvatting dat pensioen bestemd moet blijven voor een levenslange uitkering en niet voor andere doelen moet worden ingezet. De VCP heeft zich dan ook met de andere sociale partners gedistantieerd⁸ van de wens van de minister om meer keuzevrijheid te onderzoeken in de opbouwfase door bijvoorbeeld een deel van de premie voor de hypotheek aan te wenden. Tot slot merkt de VCP hierop op, dat in het SER-advies is afgesproken dat eventuele andere vormen van keuzevrijheid pas worden onderzocht na de invoering van het nieuwe contract. De VCP gaat ervan uit dat dit en een volgend kabinet zich aan deze, voor de VCP, zeer belangrijke afspraak houdt⁹.

2.) RVU-vrijstelling

In aanloop naar het sluiten van het Pensioenakkoord hebben de aangesloten organisaties bij de VCP diverse malen [opgeroepen](#) om de RVU-boete generiek af te schaffen, zodat sectoren de mogelijkheid krijgen om op maat afspraken te maken. Dat komt uiteindelijk de duurzame inzetbaarheid van personeel ten goede. De gemaakte afspraken in het Pensioenakkoord komen deels aan de deze oproep tegemoet. De VCP blijft in de basis van mening dat überhaupt het "beboeten" van arbeidsvoorwaardelijke regelingen een oneigenlijke interventie is van de overheid op cao-afspraken. De VCP vindt het dan ook goed dat de ruimte om de regeling naar eigen sectorale behoeftes en inzichten per cao invulling te geven groot is. Los van enkele technische vragen, roept de VCP dan ook op om voortvarend aan de slag te gaan met de verdere uitwerking van de aanvraagregeling. Dit zodat onze cao-partijen hierover zo snel mogelijk het gesprek met elkaar kunnen aangaan en kunnen effectueren in concrete afspraken in de cao's vanaf 2021 tot 1 januari 2026 (met de mogelijkheid van een uitloopdekking t/m 2028).

De MvT moet wat de VCP aangescherpt worden, zodat het heffingsvrije deel gerelateerd wordt aan een alleenstaande netto AOW-uitkering. Verder wordt in de MvT duidelijk gemaakt via voorbeelden hoe de RVU-vrijstelling in de praktijk zou moeten werken. De VCP vindt dit een goede manier, omdat er veel verschillende uitbetalingsmogelijkheden zijn. Het is verstandig om dit als 'niet limitatief' te benadrukken. Er zijn meerdere mogelijkheden voor een RVU-uitkering en niet alle opties worden gevangen in deze vijf voorbeelden.

⁷ Zie pagina 7, punt 2.4 MvT

⁸ Zie Kamerbrief d.d. 7 oktober 2019, Planning uitwerking Pensioenakkoord, voetnoot 5

⁹ SER: 'Naar een nieuw pensioenstelsel' juni 2019 paragraaf 3.7, p. 14

De VCP vindt het belangrijk om op te merken dat RVU-regelingen sectoraal zullen zijn. Dit betekent inherent dat ze gaan afwijken van elkaar. Met de sectoraal afgesproken leerrekeningen bleek er nogal veel discussie te zijn met de Belastingdienst wat er wel of niet kon, waarbij er verschillende handhaving werd toegepast. Dit mag nu niet zo zijn. Verschillende regelingen moeten kunnen worden afgesproken, mits ze binnen de gestelde kaders blijven.

De VCP kan zich, in een tijd van een krappe arbeidsmarkt en leven lang ontwikkelen, indenken dat een werknemer die uit dienst treedt en gebruik maakt van de sectoraal afgesproken regeling op een later tijdstip toch nog bijvoorbeeld in een andere sector aan het werk wil gaan.

De VCP is van mening dat de fiscale behandeling van de eerder volgens de regels verstrekte sectoraal afgestemde RVU-regeling geldig is en blijft. Als de werknemer dus later alsnog aan de slag gaat in een andere sector of voor een andere werkgever, dan mag hij niet fiscaal benadeeld worden op de RVU-regeling.

In het geval dat sectoren in de RVU-regeling specifieke afspraken maken voor nabestaanden, dan moet er na overlijden niet ineens een ander fiscaal regime (b.v. erfbelasting) op los gelaten worden. De VCP vindt dat dit soort afspraken onderdeel uitmaken van de sectorale RVU-regeling en moet dan zo ook gezien blijven.

Aan de VCP is verder bij het sluiten van het akkoord door de minister toegezegd om te bekijken of er voldoende werk is gemaakt van duurzame inzetbaarheid en of er voldoende andere structurele maatregelen zijn genomen. Dit alvorens deze RVU-vrijstelling komt te vervallen. Anders is wellicht verlening noodzakelijk. De VCP zal deze en de volgende regering aan deze afspraak houden en samen met werkgevers inzetten op een goed duurzaam inzetbaarheidsbeleid de komende jaren.

3.) Uitbreiden verlofsparen van 50 naar 100 weken

De VCP wil ook dit deel van deze Verzamelwet zo snel mogelijk doorgevoerd zien worden. De uitbreiding biedt meer mogelijkheden voor afspraken voor duurzame inzetbaarheid. Hierbij merkt de VCP op dat zij in de nieuwe verloffregeling ook graag expliciet opgenomen ziet worden, dat de mogelijkheid wordt geboden om het door de werknemer gespaarde verlof in het levenslooptegoed geheel of gedeeltelijk in te brengen. Naast de al genoemde voorbeelden in de MvT, geeft verlofsparen ook meer mogelijkheden om scholing te volgen en een goede werk-/en privé balans te vinden.

Tot slot

De VCP is gaarne bereid tot het geven van een nadere toelichting.